

Λουξεμβούργο, Οκτώβριος 2024

Ετήσια έκθεση σχετικά με την εκτέλεση του προϋπολογισμού της ΕΕ για το οικονομικό έτος 2023: οι 10 συχνότερες ερωτήσεις

1. Ποιος είναι ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Ελεγκτικού Συνεδρίου (ΕΕΣ) όσον αφορά τους λογαριασμούς της ΕΕ;

Κάθε χρόνο, **υποβάλλουμε σε έλεγχο τους ενοποιημένους λογαριασμούς της ΕΕ και διατυπώνουμε γνώμη** σχετικά με τις εξής τρεις πτυχές: αν οι λογαριασμοί είναι αξιόπιστοι και αν τα έσοδα της ΕΕ εισπράχθηκαν και οι πληρωμές πραγματοποιήθηκαν σύννομα. Αυτοί οι έλεγχοι αποτελούν τη βάση επί της οποίας θεμελιώνουμε τη **δήλωση διασφάλισης**, την οποία υποχρεούμαστε να παρέχουμε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο δυνάμει του άρθρου 287 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Το 2023, οι δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ ανήλθαν συνολικά σε **191,2 δισ. ευρώ**. Συνυπολογιζομένων των δαπανών από τα κονδύλια που προορίζονται για τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (**48,0 δισ. ευρώ**), οι πληρωμές της ΕΕ ανήλθαν συνολικά σε **239,2 δισ. ευρώ**.

2. Σε ποια συμπεράσματα κατέληξε το Ευρωπαϊκό Ελεγκτικό Συνέδριο σχετικά με τους λογαριασμούς του 2023;

Εγκρίναμε τους λογαριασμούς ως **αξιόπιστους** (δηλαδή, διατυπώσαμε «καθαρή» γνώμη), όπως κάνουμε για κάθε οικονομικό έτος από το 2007. Καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι οι λογαριασμοί του 2023 απεικονίζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη πλευρά, την οικονομική κατάσταση της ΕΕ, τα αποτελέσματά της για το συγκεκριμένο οικονομικό έτος, καθώς και τις ταμειακές ροές της και τις μεταβολές των καθαρών περιουσιακών στοιχείων της.

Διαπιστώσαμε ότι τα έσοδα δεν περιείχαν σημαντικό σφάλμα. Όσον αφορά τις δαπάνες, διατυπώνουμε δύο διαφορετικές γνώμες: μία για τον προϋπολογισμό της ΕΕ και μία για τον μηχανισμό ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΜΑΑ), τον κύριο πυλώνα της δέσμης μέτρων της ΕΕ για την ανάκαμψη μετά την πανδημία, γνωστής και ως NextGenerationEU (NGEU). Το εκτιμώμενο επίπεδο σφάλματος στις **δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ** ήταν 5,6 %, ποσοστό που παρουσιάζεται αισθητά αυξημένο έναντι των περασμένων ετών, όταν ανερχόταν σε 4,2 % (2022), 3,0 % (2021) και σε 2,7 % (2019 και 2020). Όπως και για τα τέσσερα προηγούμενα οικονομικά έτη, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι, και το 2023, το σφάλμα ήταν διάχυτο. Για τον λόγο αυτό, διατυπώσαμε **αρνητική γνώμη**.

Ο ΜΑΑ υλοποιείται κατά τρόπο θεμελιωδώς διαφορετικό σε σχέση με τις συνήθεις δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ. Ενώ οι δικαιούχοι των δαπανών του προϋπολογισμού της ΕΕ εισπράττουν πληρωμές για την εκτέλεση ορισμένων δραστηριοτήτων ή τους επιστρέφονται τα έξοδα στα οποία έχουν υποβληθεί, στο πλαίσιο του ΜΑΑ τα κράτη μέλη εισπράττουν ποσά για την ικανοποιητική επίτευξη προκαθορισμένων ορόσημων ή τιμών-στόχου. Ως εκ τούτου, διατυπώσαμε **χωριστή γνώμη για τις δαπάνες του ΜΑΑ** και του αφιερώσαμε ειδικό κεφάλαιο της ετήσιας έκθεσης. Εντοπίσαμε προβλήματα κανονικότητας σε 16 από τα 452 ορόσημα και τιμές-στόχο που εξετάσαμε, ενώ έξι πληρωμές σε έξι κράτη μέλη περιείχαν σφάλμα. Εντοπίσαμε

επίμονες αδυναμίες στα συστήματα αναφοράς και δικλίδων των κρατών μελών οι οποίες υπονομεύουν την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Ως εκ τούτου διατυπώνουμε **γνώμη με επιφύλαξη**.

3. Τι είναι η «καθαρή γνώμη», η «γνώμη με επιφύλαξη» και η «αρνητική γνώμη»;

«Καθαρή» γνώμη σημαίνει ότι τα αριθμητικά στοιχεία στους λογαριασμούς απεικονίζουν εύλογα την οικονομική κατάσταση και είναι σύμφωνα με τους κανόνες περί χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και διαχείρισης. Για τις πράξεις στις οποίες βασίζονται οι λογαριασμοί σημαίνει ότι αυτές είναι, από κάθε ουσιώδη πλευρά, νόμιμες και κανονικές.

Γνώμη **«με επιφύλαξη»** σημαίνει ότι οι ελεγκτές αδυνατούν μεν να διατυπώσουν καθαρή γνώμη, τα εντοπισθέντα προβλήματα, ωστόσο, περιορίζονται σε συγκεκριμένους τομείς. **«Αρνητική»** γνώμη σημαίνει ότι τα προβλήματα είναι γενικευμένα.

4. Τι σημαίνει «σημαντικό επίπεδο σφάλματος»;

Στην ελεγκτική ορολογία, αυτό σημαίνει **το όριο άνω του οποίου τα σφάλματα θεωρείται ότι έχουν σημαντικές συνέπειες**. Σημαντικό είναι το επίπεδο σφάλματος που μπορεί να επηρεάσει τις αποφάσεις των χρηστών στους οποίους απευθύνεται μια έκθεση ελέγχου. Τόσο το ΕΕΣ όσο και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θέτουμε ως **όριο σημαντικότητας το 2 %**.

5. Τι είναι το «εκτιμώμενο επίπεδο σφάλματος» που υπολογίζουμε;

Το ποσοστό 5,6 % αποτελεί το κατά την εκτίμησή μας **ποσό που δεν θα έπρεπε να έχει καταβληθεί** από τον προϋπολογισμό της ΕΕ διότι, κατά την άποψή μας, δεν δαπανήθηκε σύμφωνα με την ενωσιακή νομοθεσία ή με τους ειδικούς εθνικούς κανόνες.

Στα συνήθη σφάλματα που μπορούμε να αναφέρουμε είναι οι πληρωμές προς μη επιλέξιμους δικαιούχους ή προς μη επιλέξιμα έργα ή οι πληρωμές που πραγματοποιήθηκαν για την αγορά υπηρεσιών και αγαθών ή για επενδύσεις, χωρίς όμως να έχουν εφαρμοστεί σωστά οι κανόνες περί δημόσιων συμβάσεων.

6. Αυτό σημαίνει ότι κατασπαταλήθηκε το 5,6 % των πόρων της ΕΕ;

Όχι. Θα ήταν ανακριβές να λέγαμε κάτι τέτοιο, καθώς υπάρχει σημαντική διαφορά μεταξύ «σφάλματος» και «σπατάλης». Στο πλαίσιο των ελεγκτικών δοκιμασιών στις οποίες υποβάλλουμε τις δαπάνες του προϋπολογισμού της ΕΕ, ελέγχουμε αν οι ενωσιακοί πόροι δαπανήθηκαν σύννομα, αν τα καταλογισθέντα έξοδα υπολογίστηκαν σωστά και αν τηρήθηκαν οι όροι επιλεξιμότητας. Η μη ικανοποίηση έστω και μίας από αυτές τις απαιτήσεις συνιστά «σφάλμα». Αυτή είναι η έννοια του ποσοστού 5,6 %.

Παρότι αυτά τα σφάλματα αφορούν πληρωμές για έργα ή προς δικαιούχους που δεν τήρησαν τους όρους επιλεξιμότητας, τα επιδιωκόμενα οφέλη δεν αποκλείεται να επιτεύχθηκαν και άρα **δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι κατασπαταλήθηκαν**. Για να γίνει αυτό περισσότερο σαφές, ιδού ένα παράδειγμα από τη φετινή έκθεση ελέγχου: στο πλαίσιο απλουστευμένης ανοικτής διαδικασίας σύναψης δημόσιας σύμβασης που κινήθηκε στην Τσεχία για την κατασκευή αυτοματοποιημένου πύργου στάθμευσης ποδηλάτων, προσφορά υπέβαλε μόνο ένας προσφέρων στον οποίο και κατακυρώθηκε η σύμβαση. Απεδείχθη ότι ο βασικός υπεργολάβος του επιλεγέντος προσφέροντος ήταν αυτός που είχε συντάξει μέρος των τεχνικών προδιαγραφών, τις οποίες είχε διατυπώσει κατά τέτοιο τρόπο ώστε να φωτογραφίζουν σχεδόν το προϊόν του μοναδικού προσφέροντος με τέτοια λεπτομέρεια που δεν άφηνε περιθώριο σε κάποιο άλλο ισοδύναμο προϊόν να κερδίσει τον διαγωνισμό. Παρότι πρόκειται για σαφή περίπτωση σύγκρουσης συμφερόντων κατά παράβαση των εθνικών και ενωσιακών κανόνων για

τις δημόσιες συμβάσεις, ο πύργος στάθμευσης παραδόθηκε και πλέον χρησιμοποιείται κανονικά.

Φυσικά, είναι επίσης πιθανό νόμιμες και κανονικές δαπάνες να συνιστούν, παρά ταύτα, κατασπατάληση πόρων. Σχετικό παράδειγμα που αναφέραμε σε παλαιότερη έκθεσή μας είναι η περίπτωση λιμενικών υποδομών, που κατασκευάστηκαν χωρίς να ληφθούν επαρκώς υπόψη τα προβλεπόμενα επίπεδα εμπορευματικών μεταφορών.

7. Συνιστούν απάτη τα σφάλματα που εντοπίσαμε;

Στην πλειονότητα των περιπτώσεων, δεν υπάρχουν ενδείξεις που να υποδηλώνουν κάτι τέτοιο. Απάτη είναι η δόλια παραπλάνηση με σκοπό τον προσπορισμό οφέλους. Μολονότι η απάτη δεν είναι εύκολο να εντοπιστεί με την εφαρμογή των συνήθων ελεγκτικών διαδικασιών, από τις ελεγκτικές δοκιμασίες που πραγματοποιούμε όντως προκύπτουν κάθε χρόνο αρκετές περιπτώσεις εικαζόμενης απάτης.

Το 2023, αναφέραμε 20 τέτοιες περιπτώσεις, που εντοπίσαμε μεταξύ των 748 πράξεων που υποβάλαμε σε έλεγχο, τις οποίες παραπέμφαμε στην OLAF, την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης της ΕΕ. Η OLAF, εφόσον το κρίνει αναγκαίο, διενεργεί σχετικές έρευνες και δίνει την κατάλληλη συνέχεια, σε συνεργασία πάντα με τις αρμόδιες εθνικές αρχές. Δεκαεπτά από τις περιπτώσεις αυτές παραπέμφθηκαν επίσης στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO).

8. Τι σημαίνει «διάχυτο σφάλμα» και τι «δαπάνες υψηλού κινδύνου»;

Τα δύο τρίτα σχεδόν των δαπανών του 2023 θεωρήθηκαν υψηλού κινδύνου. Ενώ εκτιμούμε ότι το επίπεδο σφάλματος στις συνολικές δαπάνες είναι 5,6 %, αυτό αυξάνεται σε 7,9 % όταν εξετάζουμε αποκλειστικά τις υψηλού κινδύνου. Επειδή το συγκεκριμένο είδος δαπανών αποτελεί σημαντικό μέρος των συνολικών δαπανών (64,4 %), θεωρούμε ότι το σφάλμα είναι διάχυτο, δηλαδή παρόν στον συνολικό ελεγχθέντα πληθυσμό ή σε **σημαντικό μέρος** του.

Οι **δαπάνες υψηλού κινδύνου** αφορούν κυρίως την **απόδοση από την ΕΕ** επιλέξιμων εξόδων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο επιλέξιμων δραστηριοτήτων (συχνά βάσει πολύπλοκων κανόνων). Απόδοση εξόδων έχουμε, λόγω χάριν, στην περίπτωση ερευνητικών έργων (στο πλαίσιο του τομέα «Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία»), επενδύσεων στην περιφερειακή και αγροτική ανάπτυξη (στο πλαίσιο των τομέων «Συνοχή, ανθεκτικότητα και αξίες» και «Φυσικοί πόροι και περιβάλλον») και έργων αναπτυξιακής βοήθειας (στον τομέα «Γειτονικές χώρες και ο υπόλοιπος κόσμος»).

Οι **χαμηλότερου κινδύνου δαπάνες** αφορούν τις **πληρωμές βάσει δικαιωμάτων**, που πραγματοποιούνται προς δικαιούχους που πληρούν ορισμένες (λιγότερο πολύπλοκες) προϋποθέσεις. Σε αυτές συγκαταλέγονται, λόγω χάριν, οι υποτροφίες σε φοιτητές/φοιτήτριες και ερευνητές/ερευνήτριες (στο πλαίσιο του τομέα «Ενιαία αγορά, καινοτομία και ψηφιακή οικονομία»), οι άμεσες ενισχύσεις προς τους γεωργούς (στο πλαίσιο του τομέα «Φυσικοί πόροι και περιβάλλον»), καθώς και οι μισθοί και οι συντάξεις των υπαλλήλων της ΕΕ (στο πλαίσιο του τομέα «Ευρωπαϊκή δημόσια διοίκηση»).

9. Πώς είναι η κατάσταση όσον αφορά το χρέος και το άνοιγμα του προϋπολογισμού;

Στο τέλος του 2023, **το χρέος της ΕΕ είχε αυξηθεί σημαντικά**, ανερχόμενο σε 458,5 δισ. ευρώ (έναντι 348,0 δισ. ευρώ το 2022 και 236,7 δισ. ευρώ το 2021), κυρίως λόγω των δανειοληπτικών πράξεων του NextGenerationEU (NGEU). Μάλιστα, η ΕΕ έχει πλέον καταστεί ένας από τους μεγαλύτερους εκδότες χρεωστικών τίτλων στην Ευρώπη.

Παράλληλα, οι πρόσθετοι τόκοι και οι πληρωμές τοκομεριδίων για τα δάνεια του NGEU εκτιμάται ότι κυμαίνονται μεταξύ 17 και 27 δισεκατομμυρίων ευρώ.

Το άνοιγμα του προϋπολογισμού της ΕΕ ανήλθε συνολικά σε 298,0 δισ. ευρώ στο τέλος του 2023 (έναντι 248,3 δισ. ευρώ το 2022 και 204,9 δισ. ευρώ το 2021) και ήταν κυρίως συνέπεια των επιπλέον δανείων του ΜΑΑ προς τα κράτη μέλη και των δανείων της ΜΧΣ+ προς την Ουκρανία. Το άνοιγμα του προϋπολογισμού της ΕΕ αναμένεται να αυξηθεί τα επόμενα χρόνια, κυρίως λόγω των νέων δανείων του ΜΑΑ.

10. Γιατί τονίζει το ΕΕΣ τους αυξημένους κινδύνους που σχετίζονται με τους αργούς ρυθμούς απορρόφησης των κονδυλίων της ΕΕ;

Οι πληρωμές από τον ΜΑΑ ήταν χαμηλότερες από τις αναμενόμενες στο τέλος του 2023. Με τις πληρωμές που έχουν γίνει να ανέρχονται σε 141,6 δισ. ευρώ από 356,4 δισ. ευρώ που είχαν δεσμευθεί, οριακά πάνω από 215 δισ. ευρώ παραμένουν διαθέσιμα για πληρωμές επιχορηγήσεων από τον ΜΑΑ μέχρι το τέλος του 2026. Όσο εντείνεται η πίεση για αξιοποίηση των χρημάτων, τόσο μεγαλώνει ο κίνδυνος να εμφανιστούν σφάλματα και παρατυπίες στις δαπάνες.

Ταυτόχρονα, η απορρόφηση των κονδυλίων της πολιτικής συνοχής της ΕΕ συνέχισε να βρίσκεται σε χαμηλά επίπεδα και το 2023, και υπάρχει ο κίνδυνος αποδεσμεύσεων που ενδεχομένως να υπονομεύσουν την επίτευξη των στόχων της ΕΕ.

Η ετήσια έκθεση του ΕΕΣ για το 2023 διατίθεται σε 24 γλώσσες της ΕΕ στον ιστότοπο www.eca.europa.eu.